

در سال ۲۰۱۱ کشورها چه مقدار مالیات از یک لیتر نفت گرفته اند؟

مقدمه

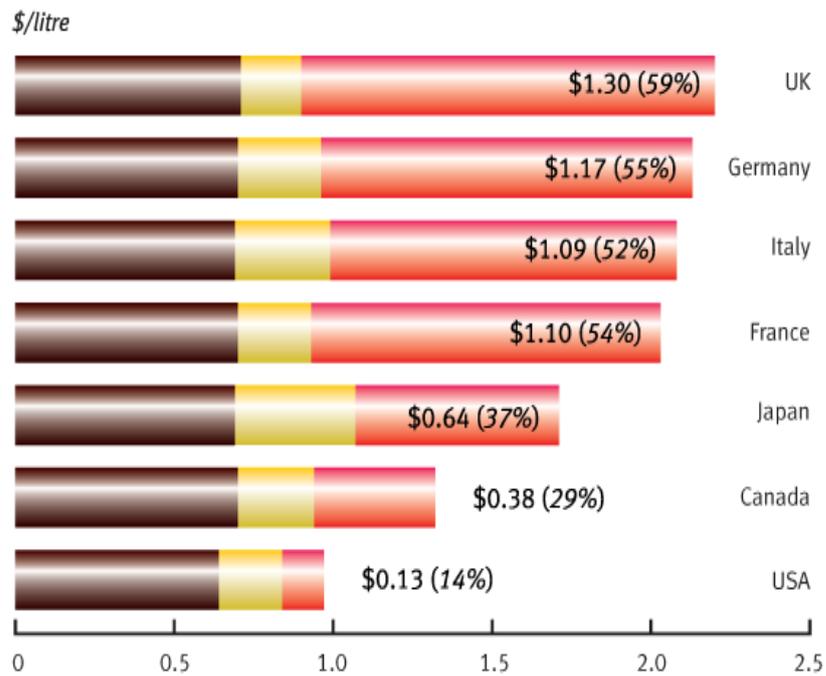
همواره نفت در صدر اخبار بوده و تصور می شود هر تغییری در قیمت آن، موجب افزایش قیمت سوخت برای مشتریان شده و منافعی را برای تولیدکنندگان نفت به همراه دارد. لکن این تصور غلط بوده و افزایش قیمت نفت یکی از عوامل تاثیرگذار بر قیمت محصولاتی مانند گازوئیل، بنزین و سوخت جت می باشد. در این گزارش بدنبال شفاف سازی و روشن نمودن این تصور غلط، از طریق پاسخگویی به این سؤال می باشیم که : چه کسی و چه مقدار از قیمت پرداختی برای نفت، سهم می برد؟

هزینه پرداختی توسط مشتری

خیلی از رانندگان می دانند، پرکردن باک ماشین از بنزین و دیگر محصولات نفتی می تواند خیلی گران قیمت باشد. ولی چیزی که خیلی ها نمی دانند این است که بخش عمده ای از پول پرداختی در پمپ بنزین ها به جیب تولید کنندگان نفتی نمی رود، بلکه بیشتر عاید دولت کشورهای مصرف کننده می شود.

بعلاوه باور عموم این است که کشورهای تولید کننده نفت بویژه کشورهای عضو "سازمان کشورهای صادر کننده نفت" (OPEC)، درآمد عظیمی از فروش نفت خود به سایر کشورها بدست می آورند. لکن این افسانه ای بیش نیست چرا که درآمد اصلی، نصیب دولت کشورهای مصرف کننده نفت می شود و نه کشورهای عضو OPEC.

برای مثال، کشورهای عضو سازمان توسعه و همکاری های اقتصادی (OECD) از مالیات بر فروش نفت وارداتی و پالایش شده، درآمد بیشتری کسب می کنند تا درآمدی که کشورهای عضو OPEC از فروش نفت خود بدست می آورند. بمنظور درک این موضوع می بایست نگاه دقیق تری به آن بیندازیم.

مالیات

حاشیه سود صنعت: شامل هزینه حمل و نقل، بیمه و سایر هزینه ها

قیمت FOB نفت: شامل هزینه های تولید و دیگر هزینه های مربوطه

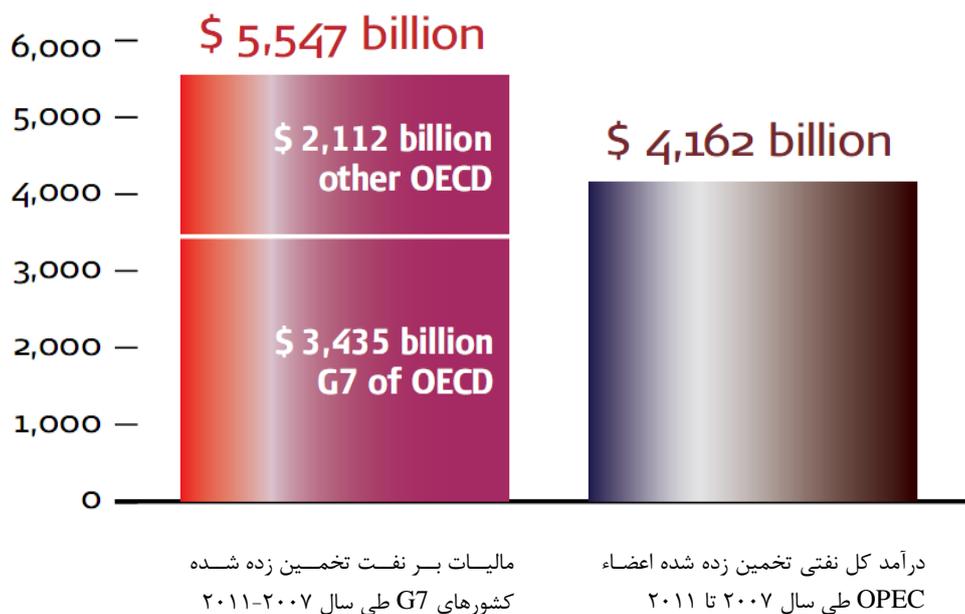

نمودار بالا، تغییرات قیمت یک لیتر نفت را در میان کشورهای گروه G7 در سال ۲۰۱۱ نشان می دهد. نکته قابل توجه اینجاست که این تغییرات قیمت، بخاطر تفاوت در قیمت های نفت خام نیست (به رنگ قهوه ای نشان داده شده است) بلکه بخاطر سطح تغییرات وسیع مالیات های اعمال شده توسط کشورهای عمده مصرف کننده نفت می باشد (به رنگ قرمز نشان داده شده است). دامنه تغییرات مالیات ها از سطوح نسبتاً متوسط مانند آمریکا و کانادا تا سطوح خیلی بالا مانند اروپا و اقیانوسیه می باشد. بطور مثال در سال ۲۰۱۱ در انگلستان، دولت از قیمت هر لیتر سوخت فروخته شده به مصرف کنندگان، ۵۹ درصد (در حدود ۱/۳۰ دلار) درآمد کسب نمود در حالیکه کشورهای تولید کننده نفت (شامل اعضای OPEC) تنها ۳۲ درصد (۰/۷۱ دلار) از قیمت سوخت درآمد داشتند.

مالیات در برابر درآمد

نمودار ذیل تفاوت میان درآمد حاصل از مالیات بر نفت و درآمد حاصل از فروش نفت خام را نشان می دهد. این نمودار نشان می دهد که طی سال های ۲۰۰۷ تا ۲۰۱۱، کشورهای OECD از مالیات بر نفت، درآمدی برابر ۵،۵۴۷ میلیارد دلار بدست آوردند. از طرف دیگر، کشورهای عضو OPEC طی مدت مشابه درآمدی معادل ۴،۱۶۲ میلیارد دلار از محل تولید و فروش نفت داشته اند که تقریباً ۱،۳۹۰ میلیارد دلار کمتر از کشورهای OECD می باشد. بعلاوه در حالیکه ۵،۵۴۷ میلیارد دلار بدست آمده از مالیات بر نفت توسط کشورهای OECD، درآمد خالص برای دولت های آن ها بوده است، درآمد کسب شده از فروش نفت خام توسط کشورهای عضو OPEC، درآمد ناخالص بوده باید هزینه های بالای اکتشاف، تولید و توزیع را نیز پوشش دهد.

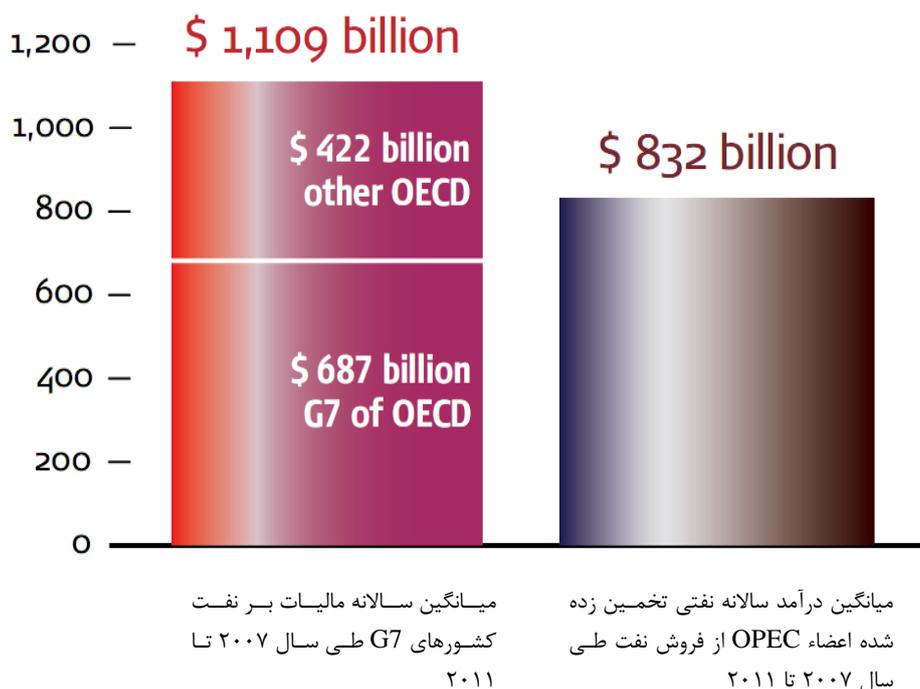
مالیات در برابر درآمد

در نتیجه کشورهای مصرف کننده نفت نسبت به کشورهای تولید کننده نفت، از فروش فرآورده های نفتی درآمد بیشتری بدست می آورند. برای مثال در سال ۲۰۱۱ در انگلستان، درآمد دولت از مالیات بر نفت در حدود ۱/۸ برابر بیش از درآمد کشورهای عضو OPEC از فروش نفت بوده است.

در نمودار ذیل میانگین درآمد سالانه نفت – مالیات بر نفت کشورهای عضو OECD و فروش نفت خام کشورهای عضو OPEC - طی پنج سال نشان داده شده است. همانطور که دیده می شود در حالیکه کشورهای عضو OPEC بطور میانگین سالانه ۸۳۲ میلیارد دلار از فروش نفت خام درآمد داشته اند، کشورهای عضو OECD از مالیات بر نفت بطور میانگین سالانه ۱،۱۰۹ میلیارد دلار درآمد داشته اند. این به این معنی است که کشورهای ثروتمند و صنعتی OECD، سالانه در حدود ۲۷۷ میلیارد دلار بیش از کشورهای عضو OPEC - که کشورهای در حال توسعه و بدنبال درآمد هستند - درآمد داشته اند. لذا واضح است که فشار وارد شده بر مصرف کنندگان بخاطر قیمت های پرداختی برای محصولات نفتی، بیشتر از جانب مالیات بر نفت است تا قیمت های پرداختی برای نفت خام، و ذینفعان اصلی، دولت های کشورهای مصرف کننده نفت می باشند.

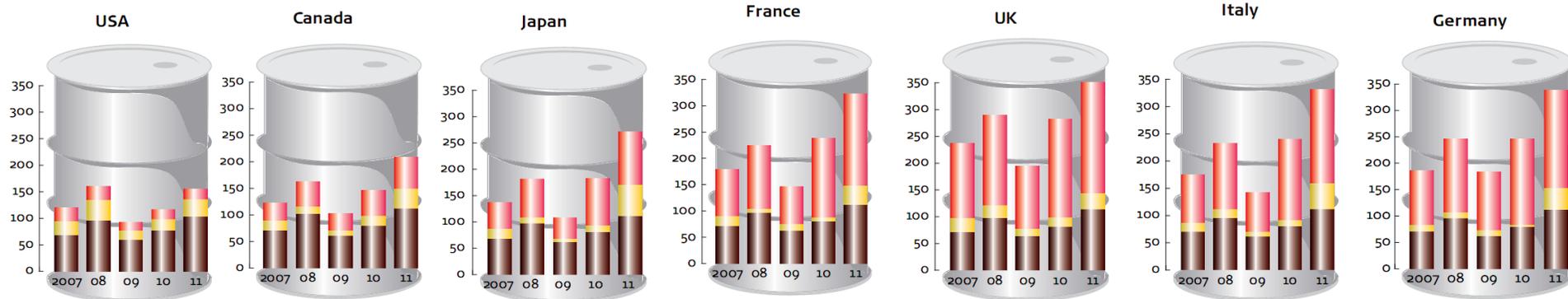
مالیات های سالانه در مقابل درآمد های سالانه

نمودارهای زیر هزینه های اسمی هر بشکه نفت در کشورهای عضو OECD را در مقایسه با مالیات بر نفت طی سال ۲۰۰۷ تا ۲۰۱۱ نشان می دهد. این نمودارها به وضوح نشان می دهد که اگر بر محصولات نفتی، مالیات نفتی سنگین اعمال نمی شد، قیمت این محصولات تنها بخشی از قیمت جاری آنها می بود.

تجزیه و تحلیل مرکب یک بشکه نفت

(به دلار اسمی برای هر بشکه)

مالیات

حاشیه سود صنعت: شامل هزینه حمل و نقل، بیمه و سایر هزینه ها

قیمت FOB نفت: شامل هزینه های تولید و دیگر هزینه های مربوطه

- OPEC